

Відділ освіти Зміївської міської ради
Комунальний заклад “Соколівський ліцей імені Героя Радянського
Союзу Отакара Яроша”
Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області

*Опис досвіду щодо реалізації
науково-методичної теми
“Формування навичок письма, читання та
математичної компетентності в дитини з
особливими освітніми потребами в початкових
класах”
асистента вчителя
Мельнікової Аліни Вікторівни*

Соколове, 2022

Зміст

I. Опис досвіду щодо реалізації науково-методичної теми *“Формування навичок письма, читання та математичної компетентності в дитини з особливими освітніми потребами в початкових класах”*:

1.1. Вступ

1.2. Теоретичне та наукове обґрунтування досвіду

1.3. Актуальність та інноваційність досвіду

1.4. Описова частина

1.5. Висновки

II. Додатки:

Додаток 1 Фото проведення онлайн-уроків.

Додаток 2 Фото мотиваційних засобів.

Додаток 3 Фото розвитку загальної моторики.

Додаток 4 Фото виконання творчих завдань.

Додаток 5 Фото розвитку дрібної моторики.

Додаток 6 Фото використання під час навчання багаторазових прописів з канавками.

Додаток 7 Фото використання під час навчання підручника “Українська мова. Буквар 1 клас”.

Додаток 8 Фото використання під час навчання кубиків Зайцева.

Додаток 9 Фото використання під час навчання робочого зошита “Практична математика 1 клас”.

Додаток 10 Подяка за участь в конкурсі малюнків

Додаток 11 Документи про підвищення кваліфікації

**Опис досвіду щодо реалізації
науково-методичної теми
“Формування навичок письма, читання та математичної
компетентності в дитини з особливими освітніми потребами в
початкових класах”**

ВСТУП

В комунальному закладі “Соколівський ліцей імені Героя Радянського Союзу Отакара Яроша” Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області в інклюзивному другому класі навчається одна дитина з освітніми труднощами четвертого рівня підтримки з тяжкими порушеннями мовлення нозологія — розлади аутистичного спектру. Це дуже гарна контактна дівчинка — Мельнікова Софія. Їй 9 років. Дівчинка перед тим, як піти в школу (в 1 клас) відвідував Соколівський дошкільний навчальний заклад, та мала змогу перебувати в одному середовищі та спілкуватися зі своїми однолітками. Також діти знають Софію і знають всі особливості її поведінки.

Софія має змогу спілкуватися з однолітками, підтримувати дружні стосунки зі своїми ровесниками, брати участь у громадському житті класу, школи. Навчання проводиться з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дитини. Вона привітна, товариська, дружелюбна, завжди охайна, гарно одягнена, з красивою зачіскою.

Тому, коли дівчинка прийшла до 1 класу їй не прийшлося адаптуватися до дитячого колективу, бо вона з цими дітками була вже три роки знайома. Але адаптація проходила до нових умов перебування в шкільному середовищі, до нового режиму дня, до вчителя, до асистента вчителя. Батьки розповіли про особливості розвитку своєї дитини та прислухалися до моїх порад.

Важливим у навчанні такої дитини є залучення кваліфікованих спеціалістів, які володіють формами і методами роботи. З Софією працює практичний психолог Різанова Вікторія Павлівна, яка надає корекційно-розвивальні послуги, а саме працює над психомоторним та сенсорним розвитком та соціально-побутовим орієнтуванням. З вчителем початкових класів Кречик Тасю Миколаївною Софія виконує вправи з ритміки. За висновками інклюзивно-ресурсного центру Софія повинна отримувати два

заняття на тиждень з логопедом, але через відсутність такого спеціаліста заняття в цьому корекційному напрямку не проводяться. Батьки самостійно намагаються заповнити цей пробіл, виконуючи логопедичні вправи з мережі інтернет і відповідних логопедичних посібників вдома. Ми всі працюємо в одній команді, ділимося спостереженнями та прислухаємось до порад одна одної.

З Софією постійно працює асистент вчителя Мельнікова Аліна Вікторівна — мама і асистент вчителя за сумісництвом. Я обрала цей шлях, бо не хотіла, щоб моя єдина дитина потрапила в спеціальну школу. Знайти асистента вчителя для дитини з такими порушеннями розвитку дуже складно. Тому мені довелося повністю змінити своє життя. За першою освітою я інженер лісового господарства. Щоб працювати в освітній сфері мені довелось отримати другу вищу освіту. Я не шкодую, що так трапилось, бо працювати в школі — це моя мрія з дитинства.

На уроках Софія є повноправним членом навчального процесу. Вона виходить до дошки, обчислює приклади, промовляє звуки, намагається скласти звукову модель слова, виконує фізкультхвилинки, вчить та промовляє скоромовки, співає пісні (як в неї виходить).

Отже, як асистент вчителя кожного дня я адаптую і модифікую навчальний матеріал для максимального залучення дитини з особливими освітніми потребами до процесу навчання.

Головним завданням моєї діяльності вважаю соціалізацію дитини, розвиток її комунікативних навичок, логічного мислення, академічних навичок.

ТЕОРЕТИЧНЕ ТА НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ДОСВІДУ

З метою якісної реалізації науково-методичної теми “Формування навичок письма, читання та математичної компетентності в дитини з особливими освітніми потребами в початкових класах” ретельно опрацьовано матеріали, що ґрунтуються на спеціальних методиках виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення (Вержиховська О. М.), ідеї щодо навчання та розвитку учнів початкових класів із розладами аутистичного спектру (Інна Недозим), реалізації оновленого змісту освіти дітей з особливими потреба (Н. Б. Адамюк, Л. Є. Андрусишина, О. О. Базилевська), досвід впровадження інклюзивного навчання (І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька), розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів (А. Я. Малярчук), освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови (В. В. Засенко, А. А. Колупасва, Т. П. Вісковатова), технологія математичного розвитку дітей М. Зайцева (М.О. Зайцев), технологія навчання читанню М. Зайцева (М.О. Зайцев).

Для соціальної моделі суспільного буття найбільш прийнятною є інклюзія, зокрема інклюзивна освіта.

Інклюзивна освіта — гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання відбувається за індивідуальними навчальними планами та забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку.

Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей — усі діти є цінними й активними членами суспільства. Навчання в інклюзивних навчальних закладах є корисним, як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для дітей з типовим рівнем розвитку, членів родин та суспільства в цілому.

Як свідчать дослідження, в інклюзивних класах наголос робиться в першу чергу на розвиток сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх фізичних або розумових проблемах. Взаємодія з іншими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. При цьому діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до цілеспрямованого використання нових знань і вмінь.

В інклюзивних класах взаємодія між учнями з особливими освітніми

потребами та дітьми з типовим рівнем розвитку сприяє налагодженню між ними дружніх стосунків, завдяки чому діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, стають більш чуйними, готовими до допомоги.

Завдання:

- сприяти соціалізації дитини з особливими освітніми потребами;
- формувати навички письма в дитини з особливими освітніми потребами;
- формувати навички читання в дитини з особливими освітніми потребами;
- розвивати математичну компетентність в дитини з особливими освітніми потребами;
- розвивати комунікативні навички, логічне мислення, творчий потенціал дитини з особливими освітніми потребами.

Правовою основою для реалізації завдань є: стаття 20 Закону України "Про освіту" поточна редакція від 05.07.2022, Закон України «Про повну загальну середню освіту» поточна редакція від 19.06.2022, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» від 05.06.2014 № 1324-VII та керуючись наказом від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», наказ Міністерства освіти і науки № 912 від 01.10.2010 року «Про затвердження концепції розвитку інклюзивного навчання», постанови Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 року «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №898 від 30.09.2020, № 957 від 15.09.2021 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» з доповненнями згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №483 від 26.04.2022, лист Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2020 р. № 1/9-495 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти», лист Міністерства освіти і науки України № 1/6435-22 від 15.06.2022 «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами» у 2022/2023 навчальному році та з метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами”.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЙНІСТЬ ДОСВІДУ

Умови сучасності спонукають педагогів шукати нові методи, прийоми та форми роботи з учнями, які мають особливі освітні потреби. Система освіти постійно оновлюється, тому потрібен фахівець нового покоління, спроможний працювати в інклюзивному освітньому середовищі.

Мета досвіду: створення сприятливих умов навчання, при яких учениця відчує свою успішність, свою значущість в освітньому просторі, що робить продуктивним сам освітній процес.

За інноваційним потенціалом досвід носить комбінований характер, адже передбачає конструктивні поєднання, інтеграцію сучасних педагогічних методик, спрямованих на розвиток академічних здібностей дитини з особливими освітніми потребами.

ОПИСОВА ЧАСТИНА

Важливість інклюзивного онлайн-навчання в умовах воєнного часу

Звук повітряної тривоги чи вибухів, нові обставини, що викликають страх і тривогу в усіх дітей, у тому числі в дітей з особливими освітніми потребами. Така дитина може до кінця не розуміти, що відбувається щось погане, але вона добре відчуває настрій батьків, стан занепокоєності, страх, тривогу, а це, своєю чергою, суттєво впливає на настрій дитини, емоційний стан, здатність навчатися та взаємодіяти з іншими. Натомість керовані щоденні ритуали та зрозумілий розклад дають учням з особливими освітніми потребами, відчуття безпеки.

Онлайн-навчання також може і має бути інклюзивним, і залучати до спільної роботи всіх учнів – онлайн чи офлайн.

Онлайн-уроки дозволяють зберігати і не порушувати режим дня, який дуже важко встановити для дитини з аутизмом, яка часто має порушення сну або страждає від безсоння.

Порушення сну — це серйозний стрес для всієї сім'ї. Я відчула це на власному досвіді, як мама дитини з аутизмом. Батькам взагалі рідко вдається нормально відпочити вночі, вони витрачають сили, яких потім не вистачає в денний час. Якщо дитини не має спокійного сну, її здібності до засвоєння нових критично важливих навичок значною мірою втрачається. І очевидно, що терапія, яка проводиться з втомленою дитиною, також менш ефективна. Як нам всім відомо, звички, пов'язані зі сном, змінити неймовірно складно.

Отже, в нашому випадку онлайн-уроки дозволяють підтримувати режим дня учениці з особливими освітніми потребами. Уроки відбуваються зранку онлайн або офлайн, а домашні завдання виконуються ввечері. Тобто залишається звичний для дитини режим.

Інклюзивне навчання – це навчання для всіх дітей, про це потрібно пам'ятати. А також про те, що онлайн-уроки забезпечують дитині з особливими освітніми потребами контакти і спілкування з іншими дітьми. Тобто онлайн-уроки є тою соціалізацією, яка була закладена в інклюзивне навчання.

Софія має розладами аутистичного спектру, порушеннями мовлення, тому в роботі ми використовуємо кольорові комунікативні картки, які дозволять учителеві краще комунікувати з ученицею. На допомогу нам прийшов мобільний додаток «Digital Inclusion». Це перший у світі українськомовний додаток, який створений 2021 року з піктограмами для комунікації. Він допомагає в альтернативній і додатковій комунікації, зокрема, з дітьми з аутизмом, розвиває мовлення та творче мислення.

Учениця з особливими освітніми потребами нині потребує посиленої підтримки, насамперед емоційної. Вона шукає опори. Тож я як асистент учителя працюю над тим, аби налагодити емоційний зв'язок, згадати наші рутинні дії, ритуали, до яких звикла дитина. Щоденні короткі ранкові зустрічі, вітання, побажання, емоційні налаштування – все те, що було знайомим та приємним для неї у повсякденному шкільному житті.

Наша команда психолго-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами організували чіткий розклад та описала алгоритм дій щодо навчальної роботи.

Це було нескладно, оскільки наш навчальний заклад вже третій рік працює на платформі ZOOM. Разом з іншими школярами дитина з особливими освітніми потребами повною мірою залучені до онлайн-уроків на платформі ZOOM.

Навчання в онлайн-класі триває у звичному режимі: учениця з особливими освітніми потребами працює разом зі своїми однокласниками, виконує завдання, які їй до снаги. Частину завдань вона опрацьовує з допомогою консультацій асистента вчителя. Фото онлайн-уроків наведені в додатку 1.

Під час дистанційного навчання дитині з особливими освітніми потребами потрібна допомога батьків, аби проговорювати візуальну інформацію на екрані.

Як асистент вчителя я виконую такі завдання під час дистанційного навчання:

- Допомагаю та підтримую батьків дитини з особливими освітніми потребами: попередні консультації, допомога під час виконання домашнього завдання й онлайн-занять.
- Беру участь у командній роботі з учителем під час підготовки до занять.
- Записую офлайн-заняття (відеозаняття) для дитини.
- Спостерігаю за роботою дитини та аналізую її роботи.
- Веду документацію: листок спостережень, щоденник спостережень, індивідуальну програму розвитку.
- Модифікую і адаптую завдання для дитини з особливими освітніми потребами разом з учителем. Тому що командою працювати краще.

Учениця з особливими освітніми потребами не втратили набутих умінь та навичок, соціалізації, академічних знань. Її прогрес ми здобували разом нелегкою працею команди фахівців, дітей та батьків. Сильні сторони дитини, які ми визначили раніше, допомагали нам добирати завдання, в яких учениця проявляла себе успішно. Тож я радію, що вона працювали разом з класом у звичному для неї режимі.

Формування навичок письма в дитини з особливими освітніми потребами

Формування навичок письма має велике соціальне і педагогічне значення.

Актуальність даної теми полягає в тому, що умови сучасності спонукають педагогів шукати нові методи, прийоми та форми роботи з учнями, які мають особливі освітні потреби. Система освіти постійно оновлюється, тому потрібен фахівець нового покоління, спроможний працювати в інклюзивному освітньому середовищі.

Умінням писати володіє кожна доросла людина. Після багатьох років практики ця навичка стає автоматичною, кожний з нас може писати із закритими очима. Однак пригадаємо, якими важкими були перші кроки письма і яким непростим був процес набуття цієї майстерності.

Моїй учениці з особливими освітніми потребами навчання письму дається дуже складно.

Письмо — це взаємодія нашого мозку, рук і очей. Якщо дитина має тяжкі порушення розвитку, такі як розлади аутистичного спектру в нашому випадку, то оволодіти навичкою письма досить складно, але все ж таки можливо.

Мотивація. Під час формування навичок письма у дитини з особливими освітніми потребами я перш за все звертаю увагу на побудову мотивації. Якщо дитина не бачить кінцеву мету виконання цього завдання,

або для чого ми це робимо, або що вона отримає по завершенню успішного виконання завдання, то вона навідріз відмовляється виконувати цю роботу. Тому під час навчання Софії я використовую мотиваційні заохочення. Через порушення соціальної взаємодії часто дітей з аутизмом складно мотивувати до навчання через соціальне схвалення, похвалу, гарні оцінки. Я мотивую ученицю за допомогою сторонніх заохочень. Це можуть бути іграшки, елементи з улюблених тем дитини – наприклад, я використовую малі фігурки героїв улюблених мультфільмів учениці (фігурки “Маша і ведмідь”, “Щенячий патруль”, “Свинка пепа”, ляльки лол). Також я використовую систему жетонів. Коли дитина збирає певну кількість жетонів (або, наприклад, магнітів) і потім обмінює на якийсь приз. Я видаваю ці жетони, коли дитина має хорошу поведінку, демонструє свої навички або знання під час уроку, взаємодіє з іншими дітьми чи не проявляє проблемної поведінки. Фото засобів, які я використовую для побудови мотивації до виконання завдань наведені в додатку 2.

Діти із задоволенням вчать того, що може бути корисним для чогось «крутого» та «класного». В нашому випадку письмо стає у пригоді для того, щоб учениця могла написати назву улюбленого відео у рядку пошуку в додатку YouTube, або знайти цікаву для неї інформацію під наглядом батьків. Також дитині подобається підписувати свої малюнки та поробки з уроку дизайн і технології.

Розвиток дрібної та загальної моторики. Щоби щось написати, потрібні вмілі руки. Їх спритність і майстерність ми набуваємо як за рахунок розвитку великої моторики – аби знизити опір кистей до втоми, так і в частині дрібної моторики, підвищуючи при цьому точність рухів. У зв'язку з цим ми почали формувати «основ навчання письму» вправами на дитячому майданчику, їздою на велосипеді, ламанням палиць, грою з м'ячем, засипання піску в відро і пересипанням його в ємності – усе це прекрасно зміцнює дитячі ручки. Фото розвитку загальної моторики наведені в додатку 3.

Дрібні рухи та їх точність (дрібну моторику) ми тренуємо різними видами образотворчого мистецтва, будівництво з маленьких кубиків і розмальовування картинок, коли дитина всіляко намагається не вийти за лінію малюнка.

Маленькі пальчики добре тренуються за допомогою аплікації: дитина заповнює намальований контур, приклеюючи вирізані шматочки кольорового паперу. Корисною гімнастикою для рук є ліплення – із глини, пластиліну, звичайного й солоного тіста – є з чого вибирати. Усі ці види пластичної маси можна розкачати, зробити кульки, смужки, пом'яти їх пальчиками. Чим більше веселощів і забав, тим більше можливостей повправлятися й

покращити спритність і підготовленість маленьких ручок. Фото виконання творчих завдань наведені в додатку 4.

Працювати над вдосконаленням дрібної моторики нам допомагають сортування за кольором дрібного різнокольорового каміння, гудзиків, ігри з кінетичним піском. Софія отримує задоволення від роботи з яскравим матеріалом та заповнює пробіли в сенсорному розвитку. Фото розвитку дрібної моторики наведені в додатку 5.

Перед письмовими завданнями ми виконуємо одну з десяти вправ для підготовки руки до письма. Вправи чередуємо кожен день. Для того, щоб навчитися писати треба вміти працювати рукою, бути зосередженим і уважним. Але підготовка руки до письма не тотожна навчання цьому навичку. Завдання цих вправ – не навчилися дитини виводити букви на листку, а підготувати, натренувати її руку, зорове сприйняття і вміння орієнтуватися на листку паперу.

1. Зарядка з олівцем

Всі рухи спочатку виконуємо повільно. Прискорювати можна поступово за згодою дитини.

- затискаємо олівець між долоньками і плавно катаємо його вперед-назад;
- покладемо олівець на стіл і катаємо його долонькою;
- затискаємо олівець великим і вказівним пальцями, поставимо його кінчик на аркуш паперу і зробити точку. Потім пальчиками плавно опускаємося вниз по олівцю;
- покладемо долоню на стіл, розведемо пальці. Іншою рукою візьмемо олівець і доторкнемося ним між пальчиками;
- візьмемо олівець вказівним, великим і середнім пальцями і обертаємо його.

2. Зарядка для пальчиків

- витягнемо руку перед собою, розчепіriamo пальці, а потім з силою стиснемо;
- постукаємо по столу пальчиками так, немов ми граємо на піаніно;
- обертаємо кистями рук по колу, струсимо ними, розітремо руки;
- візьмемо в долоні волоський горіх і катаємо його вперед-назад;
- переплетемо пальці рук (зробимо “замок”), потім розтиснемо пальчики.

3. Малювання по точках

Позначимо будь-який простий малюнок точками і попросимо дитину провести по ним лінії.

4. Пройти по лабіринту

Намалюємо лабіринт (можна придбати готові книжечки з лабіринтами), попросимо дитину пройти по лабіринту, намалювавши лінію так, щоб не зачепити стінки.

5. Малювання за трафаретом

Підберемо цікаві трафарети і попросимо дитину обвести їх. Як трафарети можуть виступати фігури з конструктора, кришки від пляшок, пасочки та інші предмети.

6. Аплікація в техніці мозаїка

Даємо дитині кольоровий папір. Нехай нарве якомога більше маленьких кольорових шматочків, з яких потім можна зробити аплікацію. Вона може бути як в авангардному стилі, так і по заданому малюнку. Папір також можна скачувати в кульки і приклеювати.

7. Малювання крейдою

Зараз часто купують мольберт для малювання, одна сторона якого – крейдяна дошка. Малювання крейдою на такій дошці – відмінне тренування для дитячих пальчиків.

8. Малювання долоньками

Розстелимо перед дитиною великий аркуш ватману, даємо фарби і попросимо що-небудь намалювати долоньками.

9. Викладання візерунка з маленьких паличок

Роздрукуємо або намалюємо прості геометричні фігури або візерунки. Попросимо дитину повторити зображення, виклавши його за допомогою паличок.

10. Картини з пластиліну

Розімнемо пластилін, візьмемо картон і розподілимо по ньому пластилін. Придумаємо заздалегідь малюнок і викладемо його на пластиліні з насіння, кісточок або камінчиків.

Ми з Софією також виконуємо ліплення букв із пластиліну. Під час виконання таких завдань, крім зорового та слухового аналізаторів, додатково пускають у дію ще й тактильний та кінестичний.

Вчені підраховали, що в кожній мові є приблизно 200 слів без образу (прийменники). Працюючи з учнями, які мають труднощі в писемній діяльності, необхідно насамперед мати на меті дати цим дітям образи на ці слова. Така робота займає 5 днів по 6 годин.

Психологи в Ізраїлі (а саме в Ізраїлі найкраща в світі корекційна терапія для дітей з розладами аутистичного спектру) на практиці довели, що дитині легше вивчити вірш, якщо вона його виліпить з пластеліну (ніж “як умога більше читати дома”). І вони так само виліплюють образи. Наприклад, “поїзд

проїхав під мостом”. Для розуміння дитина ліпить з пластеліну міст, поїзд і їздить під мостом. Тобто грається.

Таким чином у дитини формується образ, як це — “під”. І коли у тексті наткнеться на слово “під”, то відразу витягне цей образ. То було під мостом, а це під столом. І так з усіма іншими прийменниками.

Для навчання навичок письма ми використовуємо багаторазові прописи з канавками. Такі вправи — це ідеальний варіант. Це не просто прописи, це - книжка зі зникаючими чорнилами. Справжній фокус! З серією багаторазові прописи з канавкою навчання навичкам письма, розробка дрібної моторики руки стає легким та веселим. Зникаючі чорнила зі спеціальної ручки для письма, яка додається до комплекту, забезпечують нескінченну багаторазовість прописів та вносить дрібку магії у наші уроки. Моїй учениці дуже подобаються ці прописи. Кожна сторінка прописів - це не лише лінії, що дитині потрібно обвести. Кожна деталь має канавку для полегшення писання. Навівши деталі, дитина бачить, що чорнила зникнуть впродовж кількох хвилин. Це веселе і цікаве навчання. Ми використовуємо багаторазові прописи з канавками для написання літер і цифр. Спочатку необхідно 2-3 рази обвести літеру або цифру в багаторазових прописах, а потім пишемо цю ж саму літеру або цифру в звичайний зошит в косу лінію або клітинку. Так ми формуємо і закріплюємо навичку написання літер і цифр. Фото використання під час навчання багаторазових прописів з канавками наведені в додатку 6.

Моїй учениці буває важко на уроках української мови. Порівняно з однолітками дитина потребує більше часу на виконання завдання і адаптації та модифікації навчального матеріалу. У роботі зі своєю ученицею я максимально візуалізую навчальний матеріал. Усі діти з аутизмом – різні, але вони – переважно візуали, тож візуальна підтримка працює для них добре. На уроках української мови я використовую адаптаційні, допоміжні, роздаткові, наочні, стимульні матеріали, дидактичні ігри, предметні картинки. Ми виконує написання слів за зразком, в зошиті в косу лінію я креслю зеленою ручкою додаткові лінії для зручного просторового розміщення літер. Додаткові лінії допомагають моїй учениці орієнтуватися на рядочку під час письма.

Безумовно всі діти з розладами аутистичного спектру є індивідуальними. Потрібно підбирати індивідуальні вправи для навчання. Я рекомендую описані вище вправи і засоби для навчання, бо ця робота дає результат. Дитина поступово в ігровій формі опановує навичку письма і з задоволення виконує вправи.

Формування навичок читання в дитини з особливими освітніми потребами

Формування техніки читання у дітей з особливими освітніми проблемами відбувається на основі дидактичного матеріалу: вправи для розширення кута зору, ігри, ребуси, різні таблиці, таблиці для читання хором, індивідуально, з взаємоперевіркою, деформовані речення, робота з картками.

Основне моє завдання — навчити дитину читати і розуміти прочитане.

Для того, щоб швидше і якісніше опанувати навичку читання на початку заняття я рекомендую виконувати артикуляційні вправи. Але не зовсім доречно виконувати такі вправи на початку онлайн-уроку. Тому ми виконуємо артикуляційні вправи в позаурочний час на індивідуальних консультаціях або вдома з батьками.

Артикуляційні вправи корисні для постановки правильного дихання під час читання. Я використовую вправи, що сприяють цілісному сприйняттю слова, вправи, що розвивають дикцію, роботу за складовими таблицями.

Наведу приклад дієвих вправ із свого досвіду:

- Дихальні вправи: «Здування кульбаби», «Дмухання на пелюстки квітів», «Прокочування силою видихувального повітря олівців на поверхні столу», «Гасіння свічечки», «Розспівування голосних».

- Артикуляційні вправи: «Усмішка», «Трубочка», «Смачне варення», «Футбол», «Годинник», «Парканчик», «Чистимо зубки», «Великі гудзики, маленькі гудзики» та інші.

- Читання та промовляння чистомовок, скоромовок та вправ для розвитку чіткості вимовляння звуків:

Заспівав комарик – з-з-з.

А-а-а – котика нема.

Е-е-е – де наш котик, де?

У-у-у – мишку з'їв малу.

У вересні 2021 року, коли Софія вчилася в першому класі, в нас виникли труднощі в опануванні навички читання. Виявилось, що буквар, як і інші підручники для загальноосвітньої школи не відповідає запитам для формування навичок читання в учнів з особливими освітніми потребами. Разом з вчителем ми сформували запит до відділу освіти стосовно підбору відповідних підручників по нозології нашої учениці. Ми чекали на надходження підручників. Адаптували і модифікували, дещо спрощували завдання із підручників для загальноосвітніх шкіл. Учениця з особливими освітніми потребами виконувала і зараз виконує завдання разом з своїми однокласниками, але по своїм можливостям. В процесі роботи ми бачили, що очевидний результат відсутній. Моя учениця нарівні з однокласниками вчила літери і звуки. Коли однокласники вже потроху почали читати прості речення,

учениця з особливими освітніми потребами не могла називати навіть склади. Нам ніяк не піддавалось злиття голосної і приголосної в склад. Я продовжувала підбирати завдання на опанування цієї навички, адаптувала загальний матеріал, шукала відповідний підручник. Після 24 лютого 2022 року, коли розпочалась військова агресія з боку росії до нашої країни, ми втратили надію отримати відповідні підручники для дитини з особливими освітніми потребами. Тому постало питання придбання таких підручників за кошти батьків, які також були націлені на результат в навчанні їх дитини і не шкодували кошти на навчальний матеріал.

На відомому інтернет-ресурсі я знайшла підручники, які нас зацікавили. Це були підручник “Українська мова. Буквар 1 клас” автор Ліщук Н.І. і “Практична математика 1 клас” робочий зошит автор Гащенко С.П., Ліщук Н.І., Іванченко С.В.. Дані навчальні матеріали схвалені для використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами і представлені у двох частинах на один навчальний рік. Ці підручники призначені для спеціальних закладів загальної середньої освіти. Я розумію, що використання таких матеріалів не зовсім відповідає засадам інклюзивної освіти. Адже, на уроці дитина з особливими потребами повинна займатися спільної діяльністю зі своїми однокласниками і виконувати максимально наближені вправи до теми уроку. Ми дотримуємось цього принципу інклюзивної освіти і на уроці дитина разом з однолітками залучена до навчального процесу, тільки виконує спрощені завдання. Якщо це урок читання, то ми читаємо не ціле оповідання, а опрацьовуємо речення з візуальною підтримкою. На уроці української мови не пишемо на слух, а переписуємо слова за зразком.

Мій досвід роботи на посаді асистента вчителя досить невеликий (всього 1,5 року) і чіткого плану дій ще ніде не прописано, якщо з’являється якесь питання робоче, бо інклюзивна освіта тільки розвивається в нашій країні. Я бачила, що Софії важко опановувати навичку читання, як було прописано вище, використовуючи тільки загальний буквар. Тому я прийняла рішення додатково додати до наявного навчального матеріалу підручник “Українська мова. Буквар 1 клас” в якості посібника для допомоги в оволодінні читанням.

Отже, давайте розглянемо підручник “Українська мова. Буквар 1 клас”. Зміст підручника складено на основі методик, в першу чергу орієнтований на пошук і активізацію компенсаторних зон розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, дітей з синдромом Дауна, а саме: методика «Піктограми», методика «ТАН-Содерберг» (метод глобального читання) та методика М. Зайцева (послогового читання).

Такий інтегрований підхід допомагає максимально індивідуалізувати процес навчання української мови і надати додаткові можливості дітям для освоєння навичок читання і письма.

Загалом, основне призначення підручника – сформувати у дітей інтерес до читання, викликати бажання до опанування навичок читання і письма.

Плюсами підручника є:

- спрощений текст;
- ігри з буквами та словами;
- поступовість у задачах – від простих до складних;
- мета – розуміння дитиною тексту.

Мінусами підручника є:

- Досить висока вартість підручника (463 гривні одна частина підручника).

Підручник можна використовувати як посібники для початкової школи (спеціальні та інклюзивні класи), як допоміжний матеріал для підготовки до навчання в школі, а також у програмі загальноосвітніх шкіл для допомоги учням в оволодінні читанням і письмом. Фото використання під час навчання підручника “Українська мова. Буквар 1 клас” наведені в додатку 7.

В процесі навчання ми використовуємо методику М. Зайцева для опанування навичок читання.

Навчання читання за кубиками М. Зайцева відбувається у три етапи:

1. Ознайомлення з кубиками і таблицями, вивчення складів.

Його метою є ознайомлення дітей з кубиками і таблицями, навчання їх розрізняти кубики за кольором і звучанням, називати склади на кубиках, знаходити і називати склади в таблицях. Кожному кубику відповідає стовпчик або рядок у таблицях. Після роботи з кубиками діти за допомогою указки відшукують у таблицях потрібні сполучення. У пошуках одного вони встигають перебрати і запа'ятати десятки сполучень. Блискуча систематизація допомагає пізнати принцип подібності, алгоритми пошуку.

На цьому етапі діти виконують такі ігрові вправи: «Вгадай, який кубик звучить», «Підбери до маленького великий кубик», «Побудуй башточку чи паровоз», «Знайди на своєму кубику букву золотого кубика і назви склад», «Знайди кубик, який я назвала», «Якого кубика не стало?», «Що змінилось?». Коли називають «ім'я» та «прізвище» кубика, склади промовляють: хором; дитина, до якої апелює педагог; по черзі (наприклад, Л — ЛА — ЛО — ЛУ — ЛИ — ЛЕ). Далі настає черга для ігор «Знайди на

картках слово, складене з кубиків», «Склади з кубиків слово, написане на картці», «Знайди своє ім'я на картці серед інших», «Склади з кубиків назву до картинки», «Складове лото» (з використанням картинок із зображенням тварин і неповним підписом на картинці та картинок із складом, якого не вистачає).

На таблицях зображені ті самі кубики, але в розгорнутому вигляді. Вчитель указкою показує слова, а діти порівнюють їх із тим словом, що вже викладене кубиками. З опорою на такі таблиці дитина легко вивчає до сотні складів та складових пісеньок. Таке проспівування є чудовою «гімнастикою для розуму» і сприяє коригуванню звуковимови. Дітям подобається супроводжувати пісеньки грайливими рухами рук, плесканням у долоні, притупуваннями, за сигналом вчителя робити паузи, співати тихіше чи голосніше, швидше чи повільніше. Дуже важливо, щоб діти проспівували всі склади, які є в українській мові. Це допомагає зробити для них читання легким і зрозумілим.

2. Читання одного слова.

Дітям, які вже вміють викладати з кубиків різні слова, пропонують так звані складові картки (написані яскравим великим шрифтом). На цьому етапі ускладнюються й ігри. Вони вже потребують не тільки зацікавленості дітей, а й їх самоорганізації. Граючи в ігри «Згадайся, де твоє ім'я», «Назви іграшку по-іншому», «Знайди слово навпаки» тощо, діти самостійно викладають прості речення, визначають та ставлять наголос у словах, розділові знаки. Читання слів з карток супроводжується спеціальними завданнями, спрямованими на розвиток мовлення, пам'яті та кмітливості. Причому діти швидко навчаються читати цілими словами.

3. Читання тексту, ігри-тексти з кубиками.

Цей етап передбачає закріплення вміння дітей впевнено читати окремі слова, читати слова у реченнях і відтворювати суть прочитаного. Дітям пропонують ігри з картками, ігри-головоломки з кубиками і роботу з текстом: «Підбери потрібний колір», «Підбери потрібне слово», «Який предмет я загадала?», «Знайди продовження слова» та ін. Так, у грі «Схожий — несхожий» використовують картки зі словами: м'яч, куля, троянда, ромашка, сонечко, хрущ, лисиця, вовк, трактор, вантажівка. Вчитель описує предмети, наприклад: «Дві квітки. Одна з білими пелюстками і жовтою серединою. Друга з рожевими пелюстками і колючками. Одна квітка садова, друга — польова». Діти мають порівнювати їх, знаходячи спільні й відмінні ознаки, впізнавати за описом, знаходити відповідь серед карток.

Після того як діти навчаються читати невеликі тексти (прислів'я, приказки, скоромовки, лічилки тощо), вони опановують читання текстів із

книжок з великим шрифтом і яскравими, виразними ілюстраціями. Вчитель читає вголос, а діти стежать за текстом очима і читають внутрішнім голосом. На цьому етапі вчителю важливо дбати про освітлення кімнати, навчити дітей правильно сидіти під час читання тощо.

Отже, розвивальний ефект технології навчання читання досягається завдяки складовому, а не фонемному принципу навчання; поєднанню навчання зі співами; використанню всіх видів пам'яті; максимальній наочності.

Найбільше моїй учениці подобається виконувати вправу з кубиками Зайцева "Збери ім'я за зразком". Суть вправи в тому, що на столі в хаотичному порядку з ліва від дитини ми викладаємо кубики Зайцева. З права від дитини розкладає маленькі аркуші з написаними іменами і малі фігурки улюблених іграшок на вибір. По черзі дитина бере аркуші, читає ім'я, збирає ім'я за зразком, підбирає відповідну фігурку іграшки. Процес виглядає як захоплива гра, що не схожа на нудне читання складів за столом, але в грі дитина закріплює навичку читання і написання слів. Фото використання під час навчання кубиків Зайцева наведені в додатку 8.

Таким чином, використання у навчальному процесі ігор, різних завдань, різноманітних видів вправ на одному занятті веде до того, що моя учениця непомітно для себе та без напруження здобуває певні навички читання, знання, вміння. Дитина читає і розуміє короткі слова та прості речення. Це дуже добрий результат і цінний досвід.

Керуючись власним досвідом, результатами навчання, досягненнями моєї учениці я рекомендую брати за приклад описану вище методику навчання читанню та підручник для дитини з особливими освітніми потребами в якості додаткового посібника до основного підручника.

Формування математичної компетентності в дитини з особливими освітніми потребами

Математика — один з найскладніших предметів для засвоєння учнями з особливими освітніми потребами. Це зумовлено абстрактністю матеріалу та особливістю засвоєння математичних знань дітьми з особливими освітніми потребами. Моїй учениці притаманні недосконалість багатьох видів сприймання, зокрема логічного мислення, аналізу, синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, моторики, емоційно-вольової сфери. Всі перелічені види сприйняття доводиться напрацьовувати, розвивати і вдосконалювати на корекційно-розвивальних заняттях. Уміння, якими володіє звичайна нормотипічна дитина нам доводиться напрацьовувати роками. Маленькими кроками і ідемо вперед.

На жаль, в роботі з дитиною з особливими потребами часто можна помітити те, що вже набуті навички можуть забуватися. Тому важливо по мірі можливості повторювати пройдений матеріал. З власного досвіду хочу порадити підбирати такі матеріали для занять, щоб одна і та ж вправа виконувалась в різних інтерпретаціях. Такий підхід дозволить краще закріпити навичку.

Сильною стороною Софії є зорова пам'ять. Тому ще раз наголошую на максимальній візуалізації навчального матеріалу. Наприклад, для опанування навички додавання віднімання в якості візуальної підтримки я беру кубики з цифрами та знаками, рахівницю, олівці, монетки, картинки з тваринами, цукерки, палички для рахування, сірники, гудзики. Важливо постійно включати вашу фантазію, щоб дитині було цікаво і вона мала змогу працювати з різноманітними матеріалами. Таким чином дитина не просто записує приклад в зошит, а додатково може “потримати приклад в руках”.

Наприклад, нам треба додати $2 + 2 =$. Дитина переписує приклад з підручника в зошит. З права від дитини розташовані кубики з цифрами і знаками. Вона за прикладом з зошита із кубиків викладає перед собою $2 + 2 =$. Далі під цифрами ми кладемо по два олівці. Дитина бачить як утворилась цифра 2, як утворився приклад. Вона обчислює скільки олівців разом і обирає з кубиків, які справа від неї відповідний кубик з цифрою 4. Відповідь записує в зошит. Таким чином, ваша діяльність знову проводиться в ігровій формі. Дитина навчається граючись.

Таким чином, гра — це не просто заповнення вільного часу дитини, а спланований і цілеспрямований педагогічний прийом для розширення і закріплення одержаних нею знань. У процесі гри учениця вчиться на практиці самостійно застосовувати одержані знання в нових, ігрових умовах, що корисно впливає на її розумовий розвиток. Під час гри дитина спостерігає, порівнює, класифікує предмети за певними ознаками, виконує аналіз, синтез, абстрагується від несуттєвих ознак, робить узагальнення.

Софії було важко записати цифри в клітинку звичайного зошита. Клітинка розміром $0,5 * 0,5$ см виявилась замалою. Тому я виготовила, за допомогою комп'ютера і принтера, аркуш в клітинку розміром $2 * 2$ см формату А4. Поступово ми зменшували розмір клітинок і зараз писати цифри в зошиті в клітинку моєї учениці не складно.

На уроках математики я адаптую і модифікую вправи із звичайного підручника для загальноосвітніх шкіл. Посилання на адаптовану вхідну діагностичну роботу <https://vseosvita.ua/lesson/matematyka-333216.html> Виконуючи завдання математичного напрямку, Софія відповідає на питання по своїм можливостям в даний час, наприклад, однокласники додають,

віднімають двозначні числа, а дитині з особливими освітніми потребами вчитель задає питання на виконання дії додавання, віднімання в межах 10. Як допоміжний посібник ми використовуємо робочий зошит “Практична математика 1 клас” автор Гащенко С.П., Ліщук Н.І., Іванченко С.В. Це робочий зошит для спеціальних установ загальної середньої освіти (1 частина) (F 70) — це складова комплексу посібників для навчання практичної математики дітей з синдромом Дауна та дітей з інтелектуальними порушеннями.

Робочий зошит розроблена на основі методик, насамперед орієнтованих на пошук і активізацію компенсаторних зон розвитку дітей з синдромом Дауна, дітей з інтелектуальними порушеннями, а саме:

- методика «Піктограми»;
- адаптована голландська методика «ТАН-Содерберг» (метод глобального читання);
- британська методика «Нумікон».

Для засвоєння учнями математичних понять в ігровій діяльності різними способами на початку кожної частини навчального посібника є вправи за методикою ТАН-Содерберг. Ці вправи можна використовувати і на уроках математики, і на корекційних заняттях з розвитку мовлення, і в центрах навчальної діяльності у другій половині дня (назви частин доби, днів тижня, назви властивостей предметів, порядковий рахунок тощо).

У робочому зошиті застосований функціональний підхід до засвоєння чисел і їх графічних зображень цифр. Вони подаються шляхом їх функціонування на зображених предметах, монетах і т. п. в зв'язках і взаємодії.

Нумерація і арифметичні дії в межах 10 вивчаються за допомогою впровадження методики Нумікон. З її допомогою можна візуалізувати абстрактні числа у формі патернів (схем-образів). Зображення різнокольорових форм 1-10 представляють зрозумілу візуальну структуру кожного числа.

Для формування в учнів з інтелектуальними порушеннями уявлення про гроші, про вартість монет, початкових умінь утворювати певні суми грошей у зошиті передбачено різні види завдань з використанням монет.

Навчальний посібник чітко структуровано з дотриманням важливих принципів навчання математики дітей з інтелектуальними порушеннями: безпомилкового навчання, психологічного комфорту, диференціації та індивідуалізації, активного залучення учнів до вивчення навчального матеріалу.

На мою думку, робочий зошит “Практична математика 1 клас” — це кращий посібник на цей час. Моя учениці успішно опановує математичні навички. Як плюси я хочу відмітити: мінімум тексту, максимум піктограм, прості формулювання завдань. Використання даного посібника дає помітний результат. Ми бачимо прогрес Софії, що дуже нас радує. Отже, працюємо не даремно. Фото використання під час навчання робочого зошита “Практична математика 1 клас” наведені в додатку 9.

Для розвитку математичної компетентності я також залучаю свою ученицю до виконання інтерактивних вправ. В цьому на допомогу нам приходить платформа Matifik – це онлайн інструмент для вивчення математики у початковій школі та у 5-6 класах в ігровій формі. Софія з задоволенням виконує вправи, які представлені на платформі Matifik. Такі вправи можна віднести до заохочень за правильно виконане завдання.

Отже, дидактичні ігри, цікаві вправи, тести, які використовуються в початковій школі, виконують різні функції: активізують інтерес та увагу дитини, розвивають пізнавальні здібності, кмітливність, уяву, закріплюють знання, вміння і навички, тренують сенсорні вміння, навички. Правильно побудована цікава дидактична гра активізує процес мислення, формує почуттєву сферу, розвиває саморегуляцію, тренує вольові якості дитини. Особливо цінним є й те, що дидактичним матеріалом для гри служать предмети навколишнього середовища. Це різні іграшки, предмети, геометричні фігури, трафарети, палички, каштани, картинки із зображеними на них деревами, овочами, фруктами, тваринами та іншими добре відомими дітям об'єктами, що відображають життя народу, його побут, культуру, працю. Вони знайомі дитині, близькі, активізують пізнавальну діяльність і є засобом всебічного розвитку дитини, набуття доступних для дитячого розуміння знань про навколишнє середовище.

Софія продемонструвала свої творчі здібності в конкурсі малюнків у рамках всеукраїнської громадської акції “Створюємо ліси разом” і отримала подяку і цінний подарунок (додаток 10).

Як асистент вчителя я підвищую кваліфікацію і постійно вдосконалюю рівень наявних знань про інклюзивну освіту (додаток 11).

ВИСНОВКИ

Таким чином, урахування та реалізація нормативно-правового, науково-методичного забезпечення змісту навчально-виховного процесу, використання сучасних підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами, що включають цілеспрямовану діяльність педагогів та батьків учениці, співпрацю з командою фахівців, забезпечують ефективність навчання дитини і створюють підґрунтя для успішного навчально-корекційного результату.

Як асистент вчителя інклюзивного класу я розумію важливість даної роботи, активно працюю над пошуком нових форм та методів роботи, за потреби, отримую консультації фахівців з інших навчальних закладів, де також реалізується інклюзивний підхід до навчання.

Дивлячись на досягнення в навчанні моєї учениці, і порівнюючи її успіхи з результатами дітей, які навчаються в спеціальній школі я хочу сказати, що інклюзивна освіта є більш продуктивною, дає користь, результативність порівняно зі спеціальною. Так, Софія має тяжкі порушення розвитку, але віра в дитину, наполегливість, витримка, старанність, готовність до систематичної роботи стали запорукою позитивних змін.

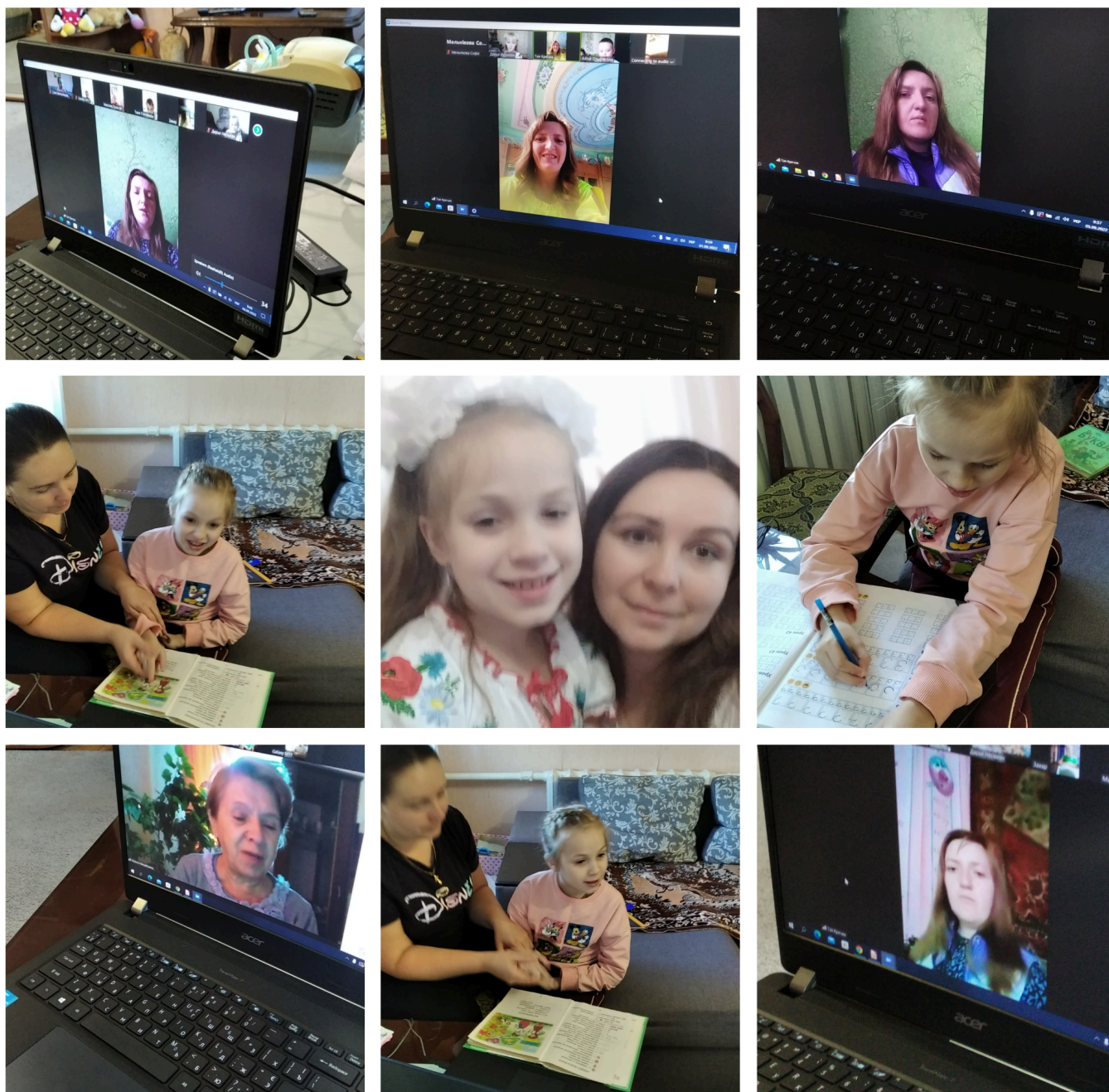
Я рекомендую брати за приклад мій особистий досвід, бо ця робота дає плоди.

Додатки

(фото виконання завдань, матеріали портфолію)

Додаток 1

Фотоколаж онлайн-уроків Мельнікової Софії учениці 2 класу КЗ “Соколівський ліцей ім. О.Яроша”

Додаток 2

Фото мотиваційних засобів

Додаток 3

Фото розвитку загальної моторики

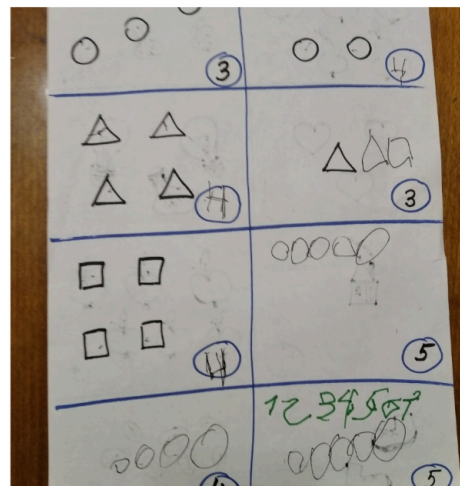
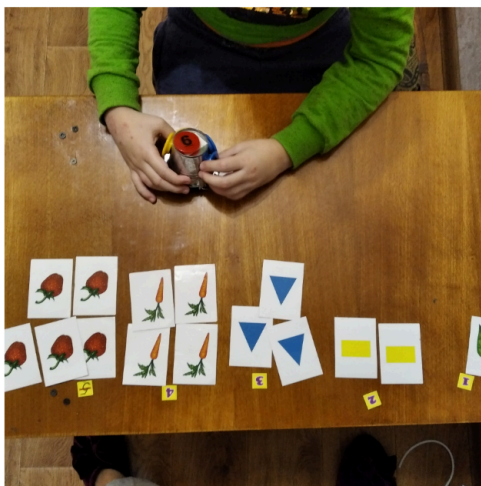
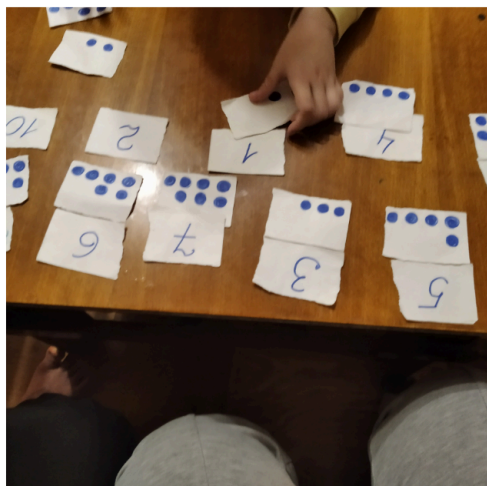

Додаток 4

Фото виконання творчих завдань

Фото розвитку дрібної моторики

Додаток 6

Фото використання під час навчання багаторазових прописів з канавками

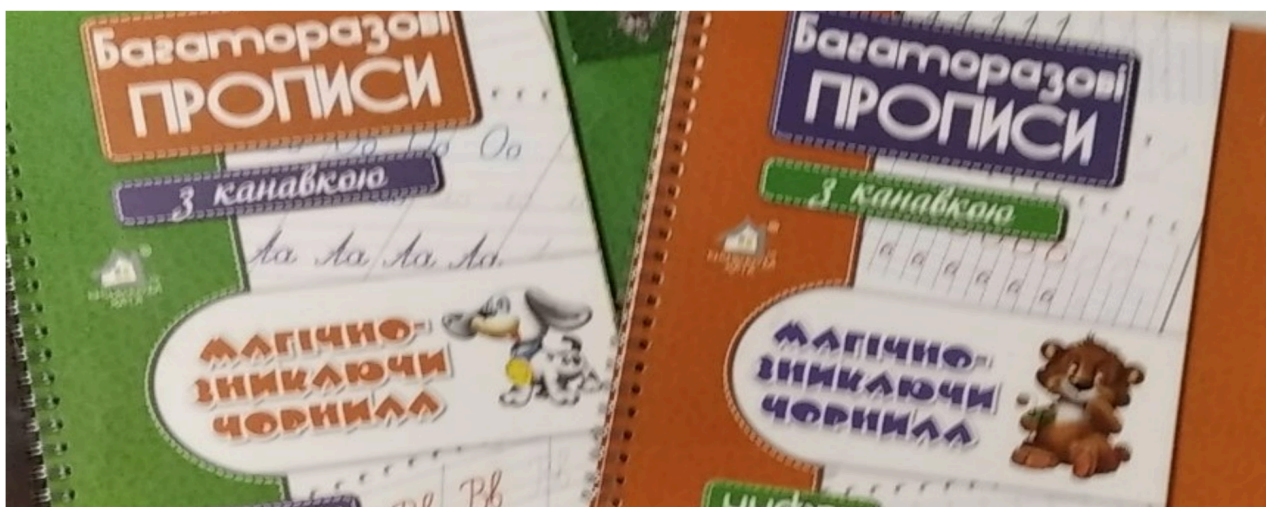

Фото використання під час навчання підручника “Українська мова. Буквар 1 клас”

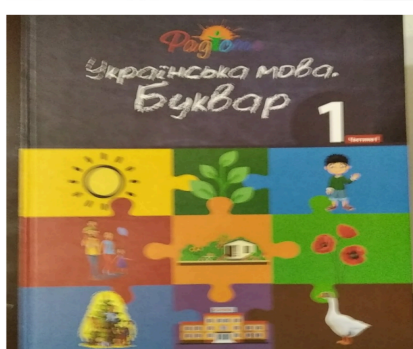
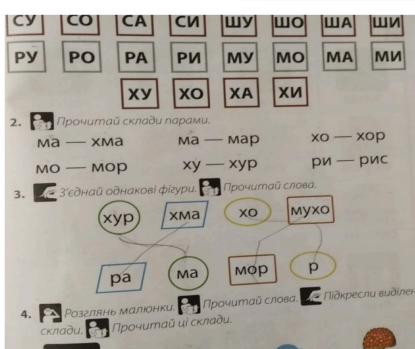
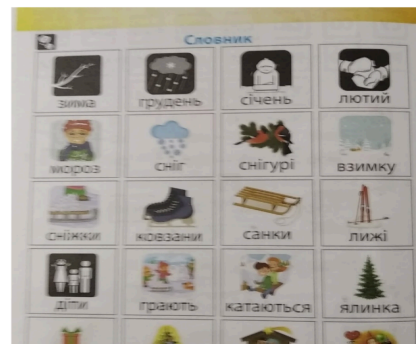
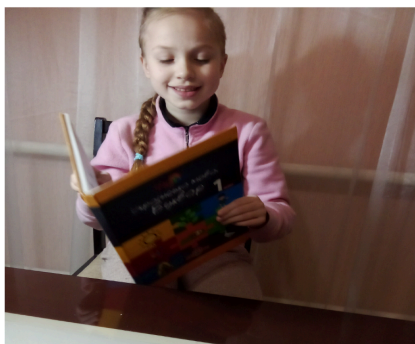
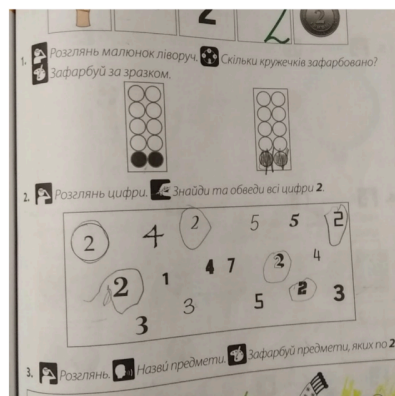
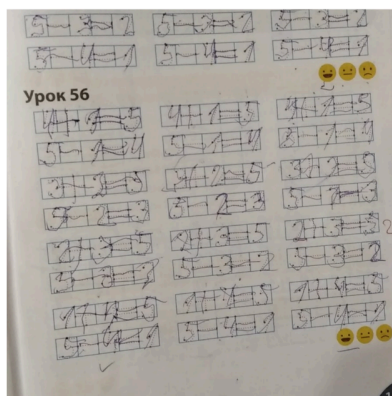
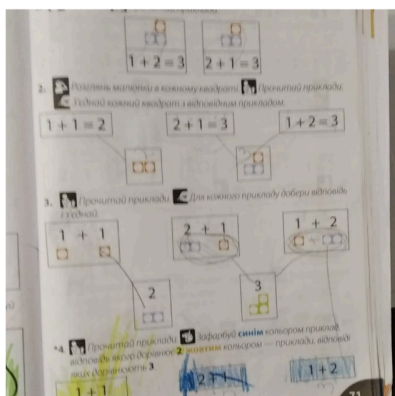
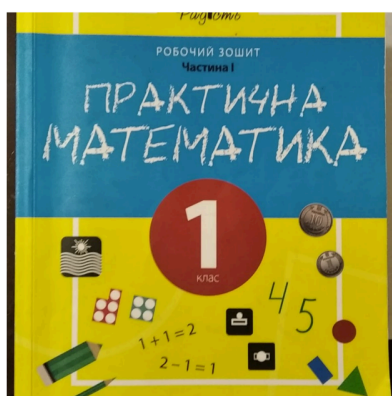
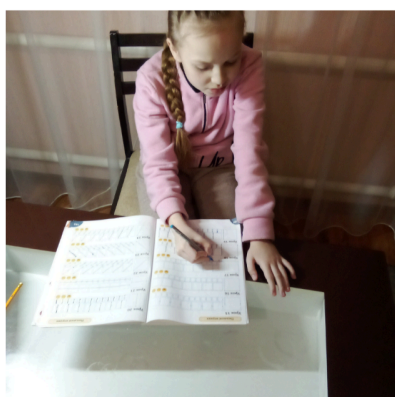
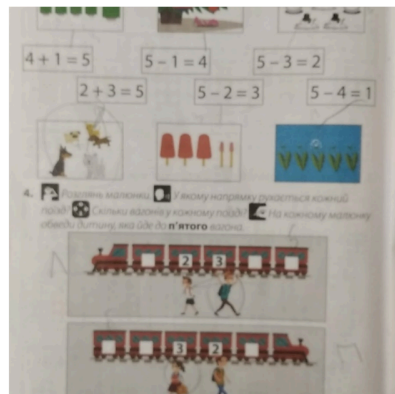
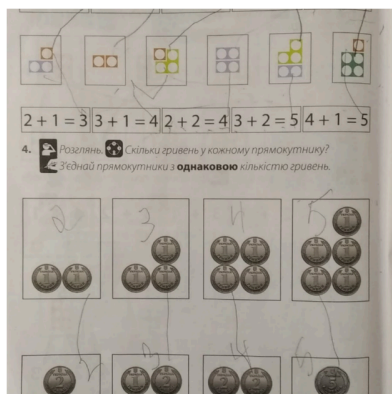

Фото використання під час навчання кубиків Зайцева

Додаток 9

Фото використання під час навчання робочого зошита “Практична математика 1 клас”

Додаток 10

Подяка за участь в конкурсі малюнків

Додаток11

Документи про підвищення кваліфікації

На Урок

освітній проект

ТОВ «На Урок»
ЄДРПОУ 41991148

СВІДОЦТВО

№ В236-699982

підтверджує, що

**Мельнікова Аліна
Вікторівна**

Соколівський НВК ім. О. Яроша

дистанційно підвищив (-ла) кваліфікацію під час
вебінару «Створення інклюзивного середовища в
закладі освіти»

за напрямками «Інклюзивна освіта», «Робота школи»
(тривалість 2 години / 0,06 кредиту ЄКТС)

та набув (-ла) таких компетентностей, передбачених
стандартами освіти: професійні, інклюзивна

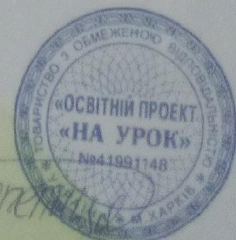
веб-адреса сторінки вебінару:
<https://naurok.com.ua/webinar/link/236>

Автор вебінару:
Казачінер Олена

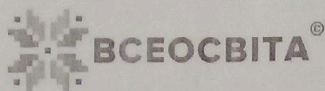
QR-код для перевірки свідоцтва

Директор ТОВ «На Урок»
Перепелиця Д.О.
28.04.2020

Свідоцтво відповідає вимогам постанови КМУ від 21.08.2019 №800
зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ №1133 від 27.12.2019

NA330560

Суб'єкт підвищення кваліфікації ТОВ «Всеосвіта» (ЄДРПОУ 41526967)

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Мельнікова Аліна Вікторівна

пройшов(ла) підвищення кваліфікації за видом «вебінар» (дистанційно)

на тему:

«Особливості роботи над структурою простого речення в процесі розвитку мовлення дітей з ООП»

[тривалість: 2 години/0,06 кредиту ЄКТС]

та досягнув(ла) результатів навчання,
які зазначені в додатку до сертифікату

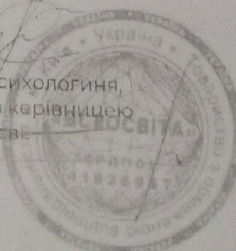
Т. М. Здравчева

Авторка вебінару, дефектологиня, практична психологиня,
вчителька початкових класів. Є засновницею та керівницею
дитячого клубу раннього розвитку дітей в м. Києві

І. М. Литвиненко

Директор ТОВ «Всеосвіта»

дата видачі
24.11.2020

Сертифікат розроблено відповідно до п. 13 постанови КМУ від 21 серпня 2019 р. № 800
(із змінами і доповненнями, внесеними постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133)

vseosvita.ua

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

СВІДОЦТВО

про підвищення кваліфікації

Мельнікова Аліна Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

з «03» травня 2022 р.
по «17» травня 2022 р.

пройшов(ла) навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації

з теми: «Складові діяльності асистента вчителя ЗЗСО:
загальні та професійні компетентності»

За період навчання відпрацював(ла) за навчальним планом
30 годин / 1 кредит

Форма навчання	Кількість годин	Кількість кредитів
Очна	-	-
Дистанційна	30	1
Заочна	-	-

Результати навчання:
програму підвищення кваліфікації виконано.

Ректор

Любов ПОКРОЄВА

«17» травня 2022 р.

ПК 31584378 /80/30

СВІДОЦТВО

AE753661

про публікацію на сайті vseosvita.ua

підтверджує, що

Мельнікова Аліна Вікторівна

Комунальний заклад "Сokolівський ліцей імені Героя Радянського Союзу Отакара Яроша" Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області

опублікував(ла) на сайті vseosvita.ua урок:

математика

веб-адреса публікації:

<https://vseosvita.ua/lesson/matematyka-333216.html>

Директор ТОВ «Всеосвіта»
І. М. Литвиненко

13.12.2022

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ №КВ 23246-13086Р
від 19.04.2018р., що видано
Міністерством юстиції України,
інформування про освітні тенденції в Україні.

vseosvita.ua